

Saksutredning

Arkivsak: 2026/602-1

Saksbehandler: Gunn Iversen Stokke

Sakens gang

Saksnr.	Møtedato	Utvalg
	12.03.2026	Formannskapet
	26.03.2026	Kommunestyret

Høringssvar fra Skaun kommune - Kommunekommisjonens rapport "En bærekraftig fremtid"

Arbeidsgruppens innstilling

Skaun kommunestyre vedtar arbeidsgruppas høringssvar til Kommunekommisjonens rapport «*En bærekraftig fremtid*», slik det framgår av saksframlegget.

Bakgrunn for saken

Kommunekommisjonen ble oppnevnt i mai 2025. I sin første delutredning beskriver kommisjonen det norske kommunesystemet, statens styring og utfordringer kommunesektoren står overfor. Endringer i befolknings sammensetningen og konsekvenser for behov for og tilgang til arbeidskraft trekkes særlig fram. Kommisjonen foreslår konkrete endringer i den statlige styringen, knyttet til både juridiske og økonomiske virkemidler. Videre skisserer kommisjonen rammene for den andre delutredningen som skal være ferdig i løpet av 2026.

I formannskapetets møte 5. februar ble det nedsatt en arbeidsgruppe for å forberede et høringssvar som legges fram for formannskap 12. mars og kommunestyret 26. mars. Arbeidsgruppa har bestått av Lars Arne Pedersen (Ap), David Sørli Nielsen (Krf) og Gunn Iversen Stokke (Sp).

Høringssvar fra Skaun kommune

Kommunekommisjonens NOU 2026: 1 – En bærekraftig kommunesektor

[NOU 2026: 1](#)

Kommunestyret i Skaun kommune viser til Kommunekommisjonens rapport «*En bærekraftig fremtid*» og takker for muligheten til å avgi høringssvar.

Skaun kommune vil gi honnør til det arbeidet som er initiert av kommunekommisjonen, spesielt vektlegger vi at den overordna detaljstyringen må reduseres og at rapporteringsmengdene blir betydelig redusert.

Kommunestyret deler kommisjonens overordnede ambisjon om å sikre bærekraftige velferdstjenester, økonomisk ansvarlighet og et sterkt lokaldemokrati i møte med betydelige demografiske og samfunnsmessige endringer.

Samtidig mener kommunestyret at flere av forslagene i rapporten reiser prinsipielle og politiske spørsmål knyttet til lokalt selvstyre, generalistkommuneprinsippet og forholdet mellom stat og kommune. Skaun kommunestyre ønsker derfor å gi både støtte til og motforestillinger mot kommisjonens anbefalinger.

Skauns situasjon

Skaun er en mellomstor kommune med lave frie inntekter og begrenset økonomisk handlingsrom. Som mange andre kommuner står vi i et spenn mellom økende forventninger, demografiske endringer og en stadig strammere kommuneøkonomi.

Befolkningsutviklingen gir økt behov for helse- og omsorgstjenester, samtidig som tilgangen på arbeidskraft reduseres. For en kommune med begrenset økonomisk buffer gjør dette omstillingsevnen særlig sårbar.

Skaun kommune støtter kommisjonens overordnede mål om en bærekraftig kommunesektor og et sterkt lokaldemokrati. For oss er dette ikke en prinsipiell diskusjon, men en helt konkret forutsetning for å kunne levere lovpålagte tjenester i årene som kommer.

Behovet for redusert statlig detaljstyring

Kommunesektoren opplever i dag et samlet statlig styringstrykk som er for omfattende, for fragmentert og for lite samordnet. Hver enkelt norm, rettighet, rapporteringsordning og tilsynsbestemmelse kan isolert sett begrunnes godt. Summen av dem reduserer imidlertid det lokale handlingsrommet betydelig.

For Skaun kommune innebærer dette at:

- Ressurser bindes opp i administrasjon og dokumentasjon fremfor tjenesteproduksjon
- Lokal politisk prioritering svekkes
- Evnen til fleksibel, tverrfaglig og helhetlig ressursbruk reduseres

En kommune er ikke en samling sektorer, men ett samlet lokalsamfunn. Når staten styrer gjennom sektorvise normer og detaljerte krav, svekkes muligheten til å prioritere helhetlig ut fra lokale behov.

Skaun kommune mener terskelen for statlig overprøving av kommunalt skjønn må heves betydelig.

Vurdering av tiltak i NOU 2026:1 (Del 1)

Skaun kommune støtter hovedretningen i kommisjonens første delrapport og forventer at forslagene faktisk vedtas og ikke svekkes i den videre politiske behandlingen.

Bemanningsnormer og kompetansekrav

DISSENS

- 1) Flertallet i arbeidsgruppa (Sp og Krf) støtter en avvikling eller betydelig oppmyking av bemanningsnormer og formelle kompetansekrav, slik at kommunene gis reell arbeidsgiverfleksibilitet og større handlingsrom til å

organisere tjenestene i tråd med lokale behov.

- 2) Et mindretall (Ap) støtter ikke dette synet, og mener at nasjonale normer og formelle kompetansekrav er viktige virkemidler for å sikre kvalitet og likeverdighet i tilbudet.

Lærernormen

DISSENS

- 1) Flertallet i arbeidsgruppa (Sp og Krf) støtter at lærernormen flyttes til kommunenivå, slik at ressursene kan fordeles ut fra lokale behov og prioriteringer.
- 2) Et mindretall (Ap) i arbeidsgruppa mener at lærernormen bør bestå som nasjonal norm, da den bidrar til å sikre et likeverdig opplæringstilbud uavhengig av skolestørrelse, særlig innad i kommunene.

Vi støtter:

- Oppheving av formelle kompetansekrav i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2, forutsatt at forsvarlighetskravet i § 3-1 opprettholdes.
- Innlemming av øremerkede tilskudd i frie inntekter, for å styrke forutsigbarhet og lokal prioritering. Unntatt er veterinærtilskuddet.
- Forenkling av Husbankens søknads- og rapporteringskrav knyttet til investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser.
- Avvikling av grunnskoletilskuddet og fordeling gjennom ordinære kostnadsnøkler.
- Heve beløpsgrensen for krav til rapportering på øremerka tilskudd.

For en kommune med lavt inntektsnivå er forutsigbarhet og fleksibilitet avgjørende. Øremerking og normering svekker denne forutsigbarheten.

Forventninger til NOU 2026:2 (Del 2)

Skaun kommune mener at del 2 må være langt mer omfattende enn del 1. Dersom kommunesektoren skal lykkes med nødvendig omstilling, må også det statlige styringsapparatet gjennomgå reell forenkling.

4.1 Reduksjon av statlig «silo-styring»

Kommunene møter en stadig mer kompleks stat med sektorvise krav og parallelle prosesser. Dette skaper:

- Lange planprosesser
- Økende ressursbruk på samordning
- Svekket gjennomføringsevne

Det må etableres et tydeligere og mer forpliktende rammeverk for statlig styring som ivaretar helhet fremfor sektorinteresser.

Offentlige anskaffelser

Regelverket for offentlige anskaffelser har utviklet seg til å bli svært komplekst og ressurskrevende. For en kommune som Skaun, med begrensede administrative ressurser, medfører dette betydelige kapasitetsutfordringer.

Skaun kommune mener:

- Regelverket må forenkles vesentlig
- Kravene bør i større grad harmoniseres med minimumsnivået i EØS-avtalen
- Prosesskrav må reduseres slik at ressursene kan brukes på tjenesteutvikling fremfor formaliteter

Plan- og bygningsloven

Planprosessene er blitt stadig mer ressurskrevende og preget av omfattende innsigelser og sektorinteresser.

Skaun kommune mener:

- Terskelen for innsigelser må heves
- Statlig samordning må styrkes slik at reelle nasjonale interesser prioriteres
- Kommunenes vedtak må i større grad respekteres når de er i tråd med overordnet planverk

Generalistkommuneprinsippet og økonomi

Skaun kommune understreker betydningen av:

- Et sterkt lokalt selvstyre
- Videreføring og styrking av generalistkommuneprinsippet
- Fullfinansiering av nye og eksisterende oppgaver
- Tillit til kommunenes faglige og politiske skjønn

For en mellomstor kommune med lave inntekter er det avgjørende at nye krav ikke innføres uten at de er fullt finansiert. Underfinansiering fører til kutt i andre tjenester og svekker det lokale demokratiets reelle prioriteringsmulighet.

Frivillig sektor og pårørendeinnsats

Kommisjonen dokumenterer at pårørende yter 136 000 årsverk og frivillig arbeid utgjør 280 millioner timeverk årlig, men foreslår ingen tiltak for å styrke dette samspeilet.

Skaun kommune mener NOU del 2 bør vurdere om statlige krav til organisering og dokumentasjon begrenser kommunenes mulighet til å trekke frivillige og ideelle aktører inn som supplement til tjenesteleveransen. Flere forhold illustrerer dette:

Momskompensasjonsordningen avkorter støtte til organisasjoner som samarbeider med kommunen fordi aktiviteten anses å «komme offentlige oppgaver til gode», og statlige tilskuddsordninger legges i økende grad opp slik at bare kommuner kan søke, noe som øker byråkratiet og gjør kommunen til portvakt for frivillig innsats.

Avslutning

Skaun kommune er villig til å ta et betydelig ansvar for omstilling og effektivisering. Vi erkjenner at også kommunesektoren må utvikle nye arbeidsformer og løsninger i møte med demografiske og økonomiske utfordringer.

Dette forutsetter imidlertid:

- Reell reduksjon i statlig detaljstyring
- Økt økonomisk forutsigbarhet
- Større handlingsrom til lokale prioriteringer

Skaun kommune forventer at tiltakene i NOU 2026:1 vedtas, og at NOU 2026:2 innebærer konkrete og kraftfulle grep for å redusere statlig styringstrykk.

En bærekraftig kommunesektor forutsetter tillit, handlingsrom og ansvar.

Høringssvaret oversendes Kommunal- og distriktsdepartementet innen fastsatt frist 16. april 2026.